

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno priložo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglašje se računajo trisporna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Učiteljstvo in „Slov. Narod“. — Politični pregled. — Štajersko: Protestni shod v Mariboru. — Razno. — Primorsko: Tržaška „Edinost“. Razno. Kranjsko: Kranjski deželni odbor in ulični nadpisi v Ljubljani. — Tretji kat. shod v Ljubljani. Razno. Gospodarstvo. Podlistek: Balada o beli cesti.

Učiteljstvo in „Slov. Narod“.

„Narodno napr. stranka je svobodna združitev, a prav ker ne pozna osebnih avtoritet, morajo njeni člani brezpogojno respektirati avtoriteto večine in se ji brezpogojno pokoriti ali pa izstopiti iz stranke. Če je kdo nezadovoljen s stranko ali s posamičnimi člani, če ima kake želje ali pritožbe, ima pristojen forum, kjer lahko piše kar hoče in kjer potem večina odloči.“

„Slov. Narod“ z dne
18. avg. 1905.

Že več tednov si stojita liberalna stranka po svojem glasilu Slovenski Narod in učiteljski stan po svojem glasilu Učiteljski Tovariš v hudem boju.

V Učiteljskem Tovarišu je izšel namreč pred časom izborna pisan članek, kako naj bi bilo ob sedanjih nejasnih razmerah stališče, ki naj je zavzema učitelj napram političnim strankam na Slovenskem. Koncem lepo razpredenega razmotrivanja pride pisatelj do sklepa, da ne kaže učitelju naslanjati se niti na to niti na ono stran. Kakor je videti, nekaj povsem resnega in stvarnega.

Ali pri nas na Slovenskem, skrivaj še tako ime: imenuj samo stranko in imenuješ že tudi osebo. Dopisnik imenovanega članka se je moral tega dobro zavedati, zato se ni ogibal niti Scile

ne Karibde. Ali zdaj je bil ogenj v strehi. V članku se je namreč očitala dr. Tavčarju popolna ostarelost. Nekaj že davno znanega, da bi človek sodil, da se ne more nad tem nihče več vznemirjati, tem manj, ker sta to on kakor župan Hribar na zadnjem zaupnem shodu oba javno izpovedala. Samo stranka, ki ima življenjsko podlago, ne kliče mladine, da poživi stranko.

Slovenski Narod je bil v svojih časnikarskih polemikah že od sile impertinenten; ali kakor se kaže, še vedno ni dosegel vrhunca te svoje spretnosti. Menil bi človek, da čez zlobnost ni več zlobnosti; ali čitaj Slov. Narod, in prepričaš se, čemur ne bi nikdar verjel. Z vsjo ljutostjo in neizbranimi naslovi se je lotil učiteljstva, bruhal je iz sebe srd in zaničevanje, v mnenju, da ubije s tem svojega političnega nasprotnika. Slov. Narod je storil še vedno tako in zato nas ni preveč osupnil: kadar so mu manjkala dejstva in dokazi, se je posluževal najsrampotnejših in najbolj nizkih sredstev, ki so v političnem boju mogoča: zasramovanje, roganje, sumničenje, obrekovanje itd.

Izpočetka je imel s tem uspehe. Ali sčasoma se je ljudstvo temu privadilo — in kdo bi se tega ne pri tem listu? — in željeni učinek je izostal. Golida, ki jo je metal Sl. N. za svojimi nasprotniki, je priletela nazaj in uspeh je bil povsem drug, nego je pričakovalo uredništvo Sl. Naroda, katerega duševni vodja je naš stari znanec dr. Ivan Tavčar.

Ali učiteljstvo se brani lahko tudi samo: je morda sploh odgovor potreben, ne ve javnost že itak sama, pri čem da je?

Pri svojih napadih na slovensko učiteljstvo, ker noče to brezmiselno slediti liberalnim prvakom, je napisal Slov. Narod nekaj besed, ki jih je bilo vsekakor vredno napisati na čelo

pili na pot do ciljev, polno ovinkov... takrat, ko jih je bila obsenčila temna sila spoznanja...

Od daleč so bili ti ljudje kot črne ostudne pike, plazeče se živali, ki s tiho opreznostjo gledajo, kako bi nasitile svojo škodoželjnost, od blizu pa so bili znani občečislani in spoštovani ljudje...

Gospod Janko Vršnjani, deželni poslanec in nadebudni kandidat za državno zbornico, je stopal hitro naprej po ravni, beli cesti, daleč, dobrih petdeset korakov pred drugo družbo. Tako se namreč spodobi občečislaneu vzorodoljubu, da ne stopa poleg drugih ljudi in si ne oblati svoje najspodobnejše suknje, da se morda ne predrzne mlado fantè brezobzirno pljuniti nanj. Gospod Vršnjani bi bil potem lahko prisiljen oblastno zagrmeti nad ubožcem in mu z ozirom na moralo prepovedati tako nespodobno in skrajnje nehvaležno početje. Zato pa je hodil gospod Vršnjani z veliko previdnostjo spredaj...

Pa vendar se je pripetilo nekoč — jeseni je bilo; dež je bil ponehal, a cesta je bila še blatna —, da je prišel gospod Vršnjani v dotiko z mladim fantetom. To srečanje se je tako dobro in trdno vsadilo v njegov spomin, da se je pozneje spomnil nanje celo v razkošnem

teh vrstic. Kakor star farizej se je postavil ta list in zaklical med svet, da ne pozna njegova stranka nobenih — avtoritet!

Resnično: tukaj smo bili pa res osupnjeni. Ljudje, ki se tako dobro med seboj poznajo; stranka, ki nima v slovenski politični zgodovini nikjer izrazovitejših primerov samih in golih avtoritet, si upa napisati nekaj takega! Tam, ker se od avtoritet žive, jih zatajujejo. Človek bi se glasno smejal, ko bi ne bilo tako krvavo bridko! Glasilo stranke, ki sploh drugega ne pozna kakor veličanstva nekaterih svojih oseb, katerih samovolji je bilo žrtvovano že toliko lepih naprav in tudi toliko resničnih duševnih sil, napiše tako ironijo. Ali pa hoče Sl. N. utajiti to, kar čivkajo pri nas že vrabci po strehah?

Toda ne samo, da zanikuje Sl. Narod nekaj, kar je znano celemu svetu. To sredstvo se mu ni zdelo dovolj močno, da udari „nepokorno“ učiteljstvo tako, kakor gre vsakemu neposlušnemu človeku — avtoritet! Dasi vihti on vedno kol in meni doseči vse z brutalnim nasiljem, vendar je pokazal učiteljstvu na prav zvit način legalno pot, češ, naj bi se obrnilo na pristojni forum.

Ker je padla že ta beseda, naj je dovoljeno vprašanje, če se meni liberalna s svojimi pristasi celo norčevati. Kajti ravno Slov. Narodu bi moralo biti prav dobro znano, kako brezštevilo pisem je prihajalo na uredništvo in njegovega šefa, dr. Tavčarja, ki so vsa izraževala nezadovoljnost in pritožbe nad stranko. Ali kaj je storil dr. Tavčar? Vse je romalo v koš, nihče ni dobil niti odgovora na svoje pismo. Med temi niso bili samo razni župani, uradniki, trgovci, ampak tudi mnogo učiteljev. Dokler so se pritoževali le-ti na gotovo najpristojnejši forum stranke, se jih je ignoriralo, niti zmenil se ni nihče za obile pritožbe in izraze ne-

svojem naslanjaču in da se je pri tem tresel in razžalostil ter razjezil.

Zgodilo se je bilo tako-le: Gospod poslanec se je izprehajal po ravni, beli cesti sam s svojim trebuhom in mozoličastim obrazom; in ker je bil tako sam, ni bil nič kaj izbirčen v svojih mislih in še celo svojih pogledov ni meril po svoji spoštovanju vzbujajoči šabloni.

In tačas je bilo, da je spoznal, kako lepe pesemce se dajo skladati o belih cestah in kako vzvišeno poetične romance se dajo pisati o njih beli melanholiji. Kajti iz meglene daljave za seboj je zaslišal tako mehke, otožne glasove, tako ginljivo, turobno petje, kot bi imel pevec migreno plemenitaško, in natančno je razločeval besedilo. Skoraj bi mu seglo petje do dna srca in skoraj bi ga bila objela sanjarska, velika in resnična žalost, da mu ni udarjala zlata verižica po tolstem trebuhu prijetnejših in slajših akordov...

Pesem pa se je glasila:

„Ve moje bele ceste,
ve ceste davnih let
bežeče s polji zlatimi
tja v sivo nedogled!“²

² Vladimir.

Balada o beli cesti.

Spisal Mefisto.¹

Bassanio, vidiš,
hudič sklicuje se lahko na pismo!
Shakespeare: Zupančič: Beneški trgovci.

V nedogledno daljavo se je stezala ravna bela cesta, v rožnato večerno zarjo kot srebrna nit. Ob njej je šumelo zlato klasje in bujni zeleni travniki so jo obrobili; bila je tiha, resna, v globoke sanje zatopljena. Sladkootožna melanholija je dihala iz nje, utrujeno leno...

Ljudje, ki so se izprehajali po njej, so bili resni in zamišljeni; hodili so, mudilo se jim je nekam, toda pozabili so na cilj in se niso mogli več domisliti nanj. Zelo spodobno so bili oblečeni, umerjeno in dostojanstveno so se premikala njih trebušasta telesa in njihovi obrazi so bili mozoličasti in lepo živordeči ter so razodevali globoko, neutolažljivo žalost. Njihovi pogledi so se plazili po tleh, prebrskali so vsak kamenček in pokukali v vsak grmiček ob cesti. Iskali so menda svoje prepričanje, tisto lepo v rdeče usnje vezano, ki so je bili izgubili že davno, davno, takrat, ko so bili sto-

¹ Nekateri citati novejših slov. pisateljev in pesem so prilagodbe spisu namenoma.

zadovoljnosti, zdaj pa, ko se je zdela po preteku tolikih let naposled vendarle taka pot docela brezuzpešna in je povedalo učiteljstvo v svojem listu to, kar je metalo uredništvo Slov. Naroda doslej v koš, pride ravnoisti Sl. Narod, se razkorači in zakriči: „Če je kdo nezadovoljen s stranko...“

Ta slučaj nam je nov dokaz, kaj pomenja Slov. Narod v naši politični literaturi; slovensko učiteljstvo pa vidi iz tega, da je pokazal njeni nasprotnik z načinom svoje polemike popolno kapitulacijo. —lj.

Politični pregled.

Poljake v Prusiji

začela je zopet pruska vlada divje preganjati. Upeljala je v vse šole verouk v nemškem jeziku. Otroke, ki ne molijo nemški, imajo nemški učitelji ukaz strogo kaznovati in — pretepati. Kakor vidimo, so Prusi vendar-le najsurovejši narod na vsem svetu. V tem rajhu „der Gottesfurcht und guten Sitte“ razširjajo kulturo povsodi jednako: bodi si v Poljski, ali vzhodni Afriki ali v Chini. V Chini so nemški oficirji ropali in kradli, Kettelerjevega morilca glavo prinesli so cesarju na Nemško — nemški vojaki pa ne samo, da so onečaščali Kitajske žene in dekleta, ampak spravili so se celo na 8–12letne otroke! Grozodejstva Nemcev v Afriki so še vsem v živem spominu! Doma pa brutalizirajo podložnike v drugi formi — to je cela razlika. Sicer pa ne divjajo samo proti Poljakom — celo proti ljudem lastne krvi — proti nemškim socijalistom niso nič boljši. Gotovi nemški sodniki so največje kreature, kar jih pozna povestnica. In ta narod naj širi kulturo med drugimi narodi?

Atentat za atentatom na Ruskem.

Odkar je napravila dne 5. februarja leta 1878. Vera Sasulič atentat na generala Trepova in so jo smatrali tudi v najodličnejših krogih kot mučenico in ne kot morilko, je postal na Ruskem vsak političen atentat kot vprašanje časti. Moški in ženske gredo brez strahu v gotovo smrt, samo da izvrše svojo nalogo, ki jim jo je poverila katera imed nešteti „bajevajih organizacij“ stranke socialnih revolucionarjev. Smrtonosni atentat na carja Aleksandra II. v letu 1881. je vodila gospodična Zofija Perovska. Ko so jo peljali v družbi drugih zarotnikov na oder, kjer se je imela izvršiti smrtna obsodba nad njo in njenimi drugovi, so vsi ostali prebledeli — kakor so poročali očividci — samo Petrovska je zardela!

Atentatorji se odlikujejo po svoji neustrašnosti in hladnokrvnosti, s katero izvršujejo svoje namere, in zdi se, kakor da nadomestita vsakega na vislicah usmrčenega dva nova. Atentatov ni konec, in kakor se kaže, imamo pričakovati vedno več novih.

Zadnji glasovi pesmi so še trepetali skozi meglo, zdaj boječe, zdaj predrzno, izzivajoče. Pa zahreščal in zaškripal je pesek pod urnimi, nervozni koraki.

Gospod Vršnjani se je skrivaj in zelo previdno ozrl in hitro je ubral gube v resen, častitljiv izraz. Strah ga je obšel, da je morda kdo zapazil njegovo prejšnjo brezbriznost in mu z mozoličastega obraza bral tajne njegove misli, namenjene za tuje ljudi. Potna kapljica mu je stopila izpod redkih, umazano sivih las.

Pa že je stopil melanholični pevec iz megle, kot bi bil vrgel raz sebe plašč, stkan iz megle, ko je bil v eni vrsti z gospodom Vršnjanom, se je sklonil in mu pogledal pod nos z zvitim nasmeškom in neprikrito hudobnostjo.

„Dober dan, tovariš Vršnjani! ... Tako se srečava sama na ravni beli cesti!“

Gospod poslanec se je prestrašil in hudo nevoljen je postal v svoji razžaljeni visokosti. Previdno se je ozrl na vse strani, premeril je z očmi vso cesto, kolikor je ni zakrivala megla, in ko ni zapazil žive duše na obzorju, je odgovoril:

„Odkod me poznate? Kdo vam daje pravico...?“

Pred tremi tedni je napravila atentat na generala Kaulbara hčerka varšavskega generalajtnata Barbara Nikolajevna Prince, minulo nedeljo je streljala neka mlada učiteljica na generala Mina in ga usmrtila. General Min je tisti, ki je dal streljati lani v Peterburgu na dan 22. januarja na spreved, ki ga je vodil duhovnik Gapon, ob kateri priliki je padlo na stotine nedolžnih žrtev, največ žen, otrok in starcev.

Razen carjeve palače je menda ni hiše v celi Rusiji, na katero bi pazilo toliko policajev in straž, kakor na dom sedanjega ministrskega predsednika Stolipina, ali tudi v njegovo hišo so se priplazili atentatorji v obleki gardnih častnikov. Bomba, ki so jo spustili na tla, se je razletela s tako silno eksplozijo, da je bil del hiše popolnoma zrušen. Po čudnem slučaju se ni Stolipinu nič zgodilo, pač pa je bilo ubitih do trideset oseb, ki so bile slučajno v istem času vabljene pri ministrskem predsedniku, med njimi je bil ubit tudi neki general in Stolipinova hčerka opasno ranjena.

Takoj drugi dan so izvršili do sedaj neznan ljudje napad na varšavskega guvernerja Vonjarljarskega in ga na cesti ustrelili.

V tem znamenju gre v Rusiji naprej...

Volitve v moravski deželni zbor.

Vsakokrat, kadar so se imele vršiti volitve v moravski deželni zbor, se je razvnel med Čehi in Nemci silovit narodnostni boj. Prav vsled tega boja so bile potisnjene v stran vse druge za prosep cele dežele važne in potrebne stvari. Da ne more iti tako naprej, so uvideli naposled Nemci in Čehi. Prizadevali so si, sestaviti tak volilni red, ki bi za vse čase onemogočil narodnostni boj o priliki volitev. To se jim je naposled posrečilo s sestavo narodnostnega katastra. Za celo deželo sta napravljena dva taka seznamka. Eden za Čeha, eden za Nemce. Čeh ne more oddati nobenega veljavnega glasu za Nemca in obratno. Ker so z volilno reformo povišali tudi število poslancev v deželni zbor, tvori zdaj le-tega 150 poslancev in sicer so razdeljeni tako: Nemci imajo 65 svojih poslancev, Čehi 85. Poleg kurije veleposestnikov, (30 posl.), kmetskih občin (53), mest in trgov (40) in trgovske zbornice (6) imajo tudi splošno kurijo, v katero volijo 20 poslancev: 6 Nemcev in 14 Čehov. Za vse važnejše predloge je treba dvetretjinske večine in prisotnosti 121 poslancev. Sedanji deželni zbor bo razpuščen te dni s cesarjevim pismom in obenem razpisane volitve po tem novem redu.

Štajersko.

Protestni shod v Mariboru

se je vršil ob veliki vdeležbi. Največ zaupnikov je bilo duhovniškega stanu, kar je bilo tembolj

„Ker te vidim, te poznam, in ker te poznam, imam tudi pravico, da te ogovorim!“

Satansko priliznjeno je odgovarjal melanholični pevec. Zareze na njegovem suhem, bledem obrazu so bile čudovito zavite in nenavadno globoke ter so bile obsenčene od temnih, košatih brk in dolgih razkuštranih lasij... Kakor mračne zaseke v gorskem gozdu, ki se po njih skrivajo hudomušni Favni...

Gospod Vršnjani je poslušal z velikim začudenjem in presenečen je ogledoval nespodobno oblečenega došleca. Bal se je za svoj ugled, skrbelo ga je kaj bi rekli ljudje, ko bi ga videli v taki družbi. — Ta potepuh, vagabund, v kratkih ozkih hlačicah in stereotipni, oguljeni suknji, z raztrganimi in vrhutega še neosnaženimi čevlji spremlja njega... njega... in pravi mu „ti“ in nazivlja ga „tovariš“... Tako zverženo logiko govorijo norci ali pa napolnenci...

„Visokospoštovani gospod tovariš, vidim, da mojega ogovora nisi razumel. Pa ti tudi ne zamerim tega, kajti večji talenti in prebrisanjšje glavnice me tudi ne razumejo. Da, ti si celo boljši od drugih in pohvaliti te moram zaradi lepe lastnosti, ki je dandanes tako redka po slovenskih dobravah, kot bi jo bil pregnal

naravno, ker se je vršil shod na delavnik. Zborovanje, na katerem so govorili tudi voditelji s Koroškega, je trpelo več ur. Dasi so bili imenoma vabljeni zlasti slovenski poslanci dr. Šusteršič, notar Plantan in Oskar Gabršček, vendar ni bilo od teh nikogar poleg: znamenje, da so se bali priti v Maribor, ali pa da nimajo ničesar povedati, kajti drugače je bil shod v Mariboru politično tako važen, da je vsak izgovor prazen. Resnega politika ne sme motiti ne oddaljenost kraja, ne bolezen: v rimski in madžarski zgodovini imamo primere, kjer so se dali poslanci vsled bolezni pred ljudstvo nesti. Koncem več ur trajajočega zborovanja, na katero so prišli le štajerski poslanci, so bile sprejete sledeče rezolucije:

I. Slovesno izjavljamo, da smo za občno, tajno, direktno, enako volilno pravico, kateri podlaga bodi edino število prebivalstva.

II. Zbrani zaupniki izrekamo najiskreneje simpatije koroškim Slovincem ob njihovi težavni in neustrašeni borbi zoper gorostasne krivice, katere jim prizadeva v volilnem odseku sprejeti načrt volilne reforme. Obžalujemo osebne napade gotovega časopisja na sebične in neustrašene voditelje koroških Slovincov.

III. Živo obžalujemo, da slovenski zastopniki v volilnem odseku niso postopali ne glede na domače strankarstvo strogo po enotno dogovorjenem programu ter da „Slovenska zveza“ ni niti po svojem načelnstvu niti s klubovimi sklepi primerno podpirala zahteve koroških in štajerskih Slovincov.

IV. Zahtevamo, da se izločijo slovenske občine Dedonci, Potrna, Plitvički vrh, Žetince, Slovenska gorca in Zenkovec iz radgonskega okraja ter slovenske občine Ščavnica, Dražen vrh in Velka iz emureškega okraja, katere so se v seji z dne 12. julija 1906 izločile iz slovenskega okraja št. 23, ter da se pridenejo temu slovenskemu volilnemu okolišu.

Protestujemo nadalje proti krivični razdelitvi mestnih in trških mandatov, ter priklopljenju slovenskih krajev Št. Lenart in Gornja Radgona k lipniškemu volilnemu okolišu.

V. Slovenske poslance pozivljamo, da z vsemi sredstvi skušajo popraviti na Koroškem in Štajerskem v teh volilnih zadevah storjene krivice ter da se v ta namen, če treba, poslužijo tudi obstrukcije.

VI. Izjavljamo, da smo proti določi dvetretjinske večine pri spremembi volilnih okrajev.

Sokol in narodna slavnost v Krškem.

Narodna slavnost v Krškem-Leskovcu se je izvršila s popolnim vspehom v moralnem, kakor v materijelnem oziru. Dopoldne je zborovalo v Krškem okrog 30 slovenskih dijakov, ki so si zasnovali dve organizaciji za ljudsko prosveto. Shod je pozdravil tudi krški župan dr. Romih. Resnoba in stvarnost debate je napravila vtis,

in prav s koreninami iztrebil moderni naš napredek; in moderna naša prosveta je njena najhujša, smrtna sovražnica... Vidiš, ti se nisi hlinil, da razumeš moj odgovor, ampak prav naravno in tebi primerno si odprl usta na stečaj, presenečen in začuden. To je lepa lastnost — odkritosrčnost; in prav rad bi pokleknil pred teboj v občudovanju in spoštovanju kot pred svetim altarjem — toda jaz vem in sem trdno prepričan, da pogoltne to lepo lastnost z veliko slastjo tista stooka in stousta pošast, ki se ji pravi narod oziroma občinstvo...

Nepoklicani tujec se je pri teh besedah nasmejal in njegov smeh je bil ravno tako poln simbolov kot njegove besede. Še celo brke so se simbolistično sklonile doli čez ustnice.

Pa hitro je zopet nadaljeval, kot bi se mu mudilo.

„Meni se navadno godi nasprotno: Ljudje kimajo in prikimavajo mojim odgovorom in delajo učene obraze ter dostavljajo globoke in točne komentarje, čeprav me ne razumejo. Slepci, tepci — svoji neumnosti pritrjujejo. A vse to delajo v klečeplaztvu in ošabnosti. Verjemi mi!“

Melanholični pevec je stopical poleg gospoda poslanca z gostimi, hitrimi koraki. Ko je nehal govoriti, je poredno poskočil z obema no-

da smo imeli v svoji sredi navdušene mladeniče z zdravimi ideali, a po mišljenju že kmalu cele može. Dopoldne se je vršil pripravljani shod Sokola v Krškem, ki ga je otvoril Mihajlo Rostohar, očrtal v kratkih besedah pomen zborovanja in predlagal predsednikom dr. Romiha. K besedi se prvi oglasi gospod Rostohar, ki je v daljšem govoru razložil sokolsko idejo. Gospod Kunej, član „Brežiškega Sokola“ je nato v jedrnatih besedah očrtal pomen telovadbe za napredek naroda, kazoč na grški in češki narod. Po končani debati se je sestavil pripravljani odbor. Ta dan je pridobilo Sokolstvo med kmet-skim ljudstvom svojega pravega zaveznika. Zasluga gre „Brežiškemu Sokolu“, ki je, korakajoč skozi vasi, navdušil naše ljudstvo za sokolsko idejo. Na Bregah so mu postavili kmetški fantje lep slavalok z napisom: „Sokolom — Slovenci“. Pred slavalokom je v imenu zbranega ljudstva pozdravil Sokole kmet A. Barbič, kateremu je odgovoril v krasnih, navdušenih besedah starosta dr. Strašek. Vtis njegovih besed je ostal globoko v srcu preprostih seljakov, ki sedaj vedno govore le o Sokolih in vprašujejo, ali pridejo še kedaj. — Pol ure potem se je prvič oglašil sokolski rog v Leskovcu, kjer sta bila postavljena dva slavaloka, in sicer eden Sokolu, drugi pa došlim gostom. Le-te so pozdravili v imenu Leskovčanov nadučitelj Rupnik, v imenu tamošnjega gasilnega društva Butkovič in v imenu slavnostnega odbora Rostohar. Ob polupetih se je pričela javna telovadba. Divno je bilo gledati, kako je nad 1000 broječa množica navdušeno ploskala telovadcem, ki so izvajali težke vaje z vso točnostjo. Takoj po telovadbi se je razvilo živahno življenje na veseličem prostoru, zlasti pred ličnimi paviljoni, kjer so naše vrle narodne dame pokazale svojo spret-nost in požrtvovalnost za narodno stvar. Godba in ubrano krasno petje je povzdigovalo občo zadovoljnost in veselje. — Čisti dobiček 380 K sta dobila Krški Sokol in ljudska knjižnica v Leskovcu. — Za vzorni red pri vsej prireditvi so skrbeli gasilci iz Leskovca in Rajhenburga, katerim se zato iskreno zahvaljujemo; krških — ni bilo! Najsrčnejša hvala tudi vsem drugim, ki so pripomogli h krasnemu vspehu, zlasti našemu narodnemu ženstvu in Brežiškemu Sokolu. Ne bo dolgo, in tudi na Krškem bo „Sokol“ ponosno vzdignil svoja krila v ponos in prospeh milemu narodu.

Primorsko.

Tržaška „Edinost“ v Trstu

je objavila minuli petek na svojem uvodnem mestu članek, ki ga je prejela, kakor poroča sama, že davno in ki se peča tudi z Našim Listom. Edinost piše pod naslovom: Ali treba Slovincem nove stranke:

gama v kalno mlakužo, da je blato brizgnilo visoko po obleki spodobno oblečenega spremljevalca. In zraven se je zasmejal z otroško nagajivostjo.

Gospod Vršnjani ga je še vedno strmeč pogledoval, strah ga je bilo in sram, sam ni vedel zakaj. Čutil je, da se vagabund igra z njim, vedel je, da se norčuje in ga zbada, a držal se je resno, resno. Ni si upal nastopiti drzno in tako, kot bi se bilo spodobilo, kajti čutil se je tako majhnega, drobnega, slabega poleg nespodobno oblečenega tovariša. Ležalo je nekaj težkega, ubijajočega na njem in ga vezalo s tesnimi, sorodnimi vezmi na tujca. V možganih je čutil velikansko praznoto in naenkrat se mu je zazdelo, da ni več sam svoj gospodar, da si je njegovo pamet in njegovo telo prisvojil tujec.

Hm, kaj ni tudi sam tak-le — v drugem razpoloženju bi dejal potepuh — če ne zdaj, pa je vsaj bil enkrat tam v daljni megleni preteklosti?

Nobenega glasu ni bilo slišati ne blizu, ne daleč; v globeli pod belo cesto so se vlačile pretrgane megle, leno in otožno, temne sence so se razprostirale nad njo in vlažen veter je vel iz nje, tako mrtvaško pusto... Oblačno

„Nujno smo naprošeni, naj vendar priobčimo doli sledeči članek, došel nam iz Kranjske. Ta dopis smo prejeli že pred par meseci ali nismo ga hoteli priobčiti. Na ponovno nujno prošnjo ustrezamo tej želji, ali z izrecno pripombo, da ne vsprejemamo za ta izvajanja nikake moralne odgovornosti.“ Nato pristavlja Edinost še sama nekaj razmotrivanj o političnem položaju na Slovenskem in končno pravi:

„Pred par meseci doposlani nam članek se glasi:

Veliko Slovencev je, ki nočejo pripadati ne klerikalni, ne liberalni slovenski stranki, kateri zdaj bijeta ljut boj na Kranjskem in Goriškem. V teh deželah sta ti dve stranki res zasedli skoro ves političski teren, tako, da si že malokdo upa pokazati se na političskem odru, ne da bi slovesno prisegal na zastavo ene teh dveh strank. Zunaj Kranjske in Goriške pa živijo tudi Slovenci: Slovenci štajerski, koroški, tržaški in istrski, ki bridko obžalujejo sedanji ljuti boj na Kranjskem in Goriškem. Čisto nevtravno nasproti eni in drugi stranki tudi ti ne nastopajo vselej, ali njih glasila se trudijo dokaj, da si ohranijo pravično nevtravnost nasproti tem „bratomorni boj“ bijočim kranjskim in goriškim strankam. Teh glasil nočemo navajati z imenom. Njih število pa ni majhno več. Namen teh vrstic pa je opozoriti slovenski svet na novo kranjsko glasilo, katero odločno izpodbija obe politični stranki na Kranjskem. To glasilo je tednik „Naš list“, ki je začel letos v Kamniku izhajati. V eni prvih svojih števil je bil čisto v našem duhu obsodil obe slovenski stranki. „Naš list“ je rekel, da sta bili obe kranjski stranki krivi obstrukcije v kranjskem deželnem zboru. Na to očitjanje nista odgovorila „Našemu listu“ ne „Narod“ ne „Slovenec“, ne Peter, ne Pavel. Zato pa je „Naš list“ z nami vred in v soglasju z mnogimi mladimi Slovenci (glej dijaški list „Omladina“) teh misli in tega prepričanja, da sta se liberalna in klerikalna stranka med Slovenci že preživeli in da je treba nove stranke. „Naš list“ je pisal... in tu navaja avtor članka dolg citat nekega uvodnika, ki je izšel že lani v Našem Listu iz katerega navajamo (članek je našim somišljenikom že itak znan) le nekaj vrst, ki imajo zlasti ob sedanjem položaju vso aktualno vrednost. Edinost navaja:

Nam je treba nove stranke, ker samo reformiranje obstoječih ne bi ničesar izdalo. Stranka, ki bi znala s tem, da bi bila pod javno kontrolo naroda, izključiti vso samopašnost in laž, od te stranke bi šele imeli Slovenci kaj korist. V svoj program pa bi morala sprejeti tudi jugoslovansko vprašanje. V tem vprašanju je namreč dotaknjena tudi samostojnost Slovencev.“ —

¹ Torej je sprejela Edinost ta spis že lani.

nebo je bilo poveznjeno na zemljo kot pokrov velikanskega groba.

„Sicer mi pa še ni bila čast vas poznati“, je odgovoril gospod Vršnjani vljudno in mehko.

„Dobro me poznaš, prav dobro, samo poznati me nočeš... Jaz sem tisti, ki sem hodil nekda sam za seboj in se nisem spoznal in, da govorim po resnici in pravici, se niti zdaj še ne poznam.“

Gospodu Vršnjani se je tujec zazdel znan, spomnil se je, da je že nekda srečal takega človeka, da je s takim človekom že govoril, mu stiskal roko kot sorodniku, prijatelju ali znanecu.

„Vaše osebe, recimo, kot individua res ne poznam“, — hotel je odgovoriti duhovito — „zdi se mi pa, da mi je vaša vrsta — vaša species — znana.“

Tujec se je prihuljeno nasmejal in je poskočil na jako razposajen način. Široko se je postavil prav pred nos gospoda Vršnjana in je začel iznova govoriti z nervoznimi, živahnimi kretnjami.

„Ne prijatelj, ti me moraš poznati. Poznati me moraš, ker romava oba naproti solnceu svojega življenja. Toda način, kako romam jaz, je zelo, zelo različen od načina, kako romaš ti.

Edinost je prejela gorenji članek, kakor priznava, že najmanj pred pol leta. Hranila ga je in natisnila šele na ponovne prošnje svojega dopisnika. Dasi ni bil nikdar naš namen, vmešavati se v notranje posle kakenga uredništva, ker je priobčenje ali odklonitev kakenga spisa popolnoma notranja zadeva uredništva Edinosti, vendar je na mestu vprašanje, kakšen povod je imela Edinost, ki je natisnila že marsikaj, kar so vsi drugi listi odklonili, da je odlašala z onim dopisom do danes. Vemo sicer, da je gorenji članek po svojem bistvu le priporočilo za Naš List in da nekateri listi za druge razen svojih publikacij nimajo besede, ali ker je Edinost že tako mnogokrat zapisala, da je strogo objektivna in da pripozna tudi svojemu nasprotniku to, kar ima dobrega na sebi, bi ji končno radi verjeli. Kako večja zagonetka nam je torej to poslopanje Edinosti.

Nekoliko bi se dalo sklepati o povodu tega obnašanja iz raznih pripomb, ki jih je postavila pred oziroma med vrste tega članka.

Služaj namreč hoče, da ni to, kar je zapisal dopisnik Edinosti kot citat iz Našega Lista, ravno nič novega. Tega mnenja je bila Edinost že davno. Vsled tega se nam zdi čudno, da povdarja Edinost, da ne sprejema za dopis moralne odgovornosti. Kaj je hotela s tem povedati, nam je nerazumljivo. Sama pravi, da vidi z grozo, da stojimo nad prepadom, v istem članku pa par vrstic više odklanja odgovornost za ravno to, česar slučajno ni ona napisala.

Ker pravi njeni dopisnik, da smo obsodili obe stranki, nas Edinost prav nedolžno vpraša, zakaj nismo obsodili še nemške stranke, zvezane z vlado. Takoj za tem pa nam očita, da smo o Primorski premalo poučeni, če ne to, pa nam primanjkuje vsaj objektivnosti. Gospodje pri Edinosti naj oprostite naši porednosti, ali ravno o tem, kar so napisali o nas in o naši nemški stranki, so pokazali, da so jako, jako slabo informirani o našem delovanju, ali pa jim, da govorimo z Edinostjo „kar bi bilo še huje, primanjkuje objektivnosti.“ Resnica je namreč, da smo pisali že take članke baš proti vladi in njeni skrajni pristranosti v prilog našemu nemštvu, da so nam že prav merodajne osebe, odvetniki in drugi, izjavili svoje začudenje, da nam ni zaplenila cenzura onih besed.

Edinost se lahko v toliko potolaži, da smo gotovo v vsakem oziru vsaj pravični: tudi njej, ki nas je že hvalila in nas že priporočala, smo povedali to, kar smo smatrali kot svojo dolžnost. Sine ira et studio — danes kakor vedno.

Isto pravico ima seveda tudi Edinost in vsak drug. Ako se ji ne zdi kaj prav, saj je njena dolžnost, da pove svoje mnenje. Ako je namen pošten, so tudi besede poštene. R.

Proti Mohorjevi družbi. V Edinosti minule sobote čitamo sledeče: „Čestit svečenik, vreden vse vere, nam poroča o pogovoru, ki ga

Vidiš, jaz hitim, dirjam z vsemi svojimi močmi in v nove zarje hlepé moje oči — ti pa koracaš počasi, previdno, preračunaš in preceniš vsak korak in tvoje oči so hladno uprte v tvoje solnce in to tvoje solnce je smrdljiva petrolejka in ti ne jemlje vida... Ker hodiš in počasi, tako previdno vidiš že sto korakov pred seboj vsako mlakužo, da se je potem ogneš s trezno previdnostjo in s premišljenim studom. Zatorej je lahko, da so tvoje hlače snažne in spoštovanja vredne in da se prištevaš med spodobno oblečene ljudi... Jaz pa hitim naravnost in moje nogi ne obideta vsake luže in ni mi mar, kakšna je moja obleka. Kajti, vedi, moje oči hlepé po vzvišenem, veličastnem cilju!“

Zadnje besede je tujec govoril z bridkim zaničevanjem. Zrl je dol v mračno globel in je začel popevati:

„Ve ceste hrepenenja,
ve ceste mladih nad
kako vesel sem nekda
šel z vami potovat!“

Gospod Vršnjani ni bil več tisti gospod Vršnjani, ki je prej hodil resno in dostojanstveno po beli cesti, bil je le še mehka tvarina, ki je iz nje delal melanholični pevec smešne spake in gorostasne karikature po svoji volji

je imel z nekim kranjskim svečenikom. Iz tega razgovora je doznal naš zaupnik, da hoče „Slovenska ljudska stranka“ za slučaj, da Korošci na pridejo na katoliški shod, izdati parolo: Ni novčiča več za Koroško. Bojkotirati da hočejo celo družbo sv. Mohorja in ustanoviti v Ljubljani konkurenčno družbo.“ — Nas ni ta vest prav nič iznenadila. Klerikalci se lotijo vsake stvari, ki ni v njih rokah, a obeta kaj dobička. Tako je bilo tudi s pratiko!

Kranjsko.

Kranjski deželni odbor in ulični nadpisi v Ljubljani.

Z začudenjem stopaš po ljubljanskih ulicah, ko opaziš, da je zunanje lice, ki je daje Ljubljana vsakemu tujcu, slovensko-nemško. Vsi ulični nadpisi in nadpisi nad trgovinami so dvojezični, in od dne do dne postaja nemštvo v Ljubljani prešernejše, kot naravne posledice velike zanemarjenosti in skrajne brezbržnosti od slovenske strani. Pojdi v Zagreb ali Pešto, kjer živi sorazmerno povsodi več Nemcev kakor v Ljubljani — so li tam nadpisi po ulicah dvojezični? Pojdi v Celje ali Maribor, kjer živi sorazmerno ogromno več Slovencev proti Nemcem, kakor je obratno razmerje v Ljubljani, ali pa je dala napraviti mestna občina dvojezične nadpise?

Svojčas so bili po Ljubljani samonemški nadpisi. Potem smo dobili nemško-slovenske. Dne 24. junija 1892 je sklenil občinski svet ljubljanski (tedanji župan Peter Grasseli) premeniti nekatera imena trgov in ulic in napraviti te nadpise v izključno slovenskem jeziku, kar je tudi edino umestno, ako že povdarjamo povsodi tako svečano, da je Ljubljana stolica vseh Slovencev.

Ali glej! C. kr. deželna vlada je razveljavila ta sklep z razpisom od dne 24. julija 1892 št. 3033, opiraje se pri tem na § 84 občinskega reda. Dvanajst dni potem se je sklenila v občinskem svetu ljubljanskem pritožba na c. kr. ministerstvo za notranje stvari. To pa je zavrnilo pritožbo z odlokom z dne 3. nov. 1892 št. 19.437. Občinski svet je sklenil nato takoj v prvi seji zopetno pritožbo in sicer to pot na zadnjo instanco c. kr. upravnega sodišča.

Upravno sodišče pa je razveljavilo odlok ministerstva za notranje zadeve v zadevi samoslovenskih uličnih nadpisov v Ljubljani, češ, da se ni kršil s tem noben obstoječih zakonov.

Upravno sodišče na Dunaju je torej odločilo s tem proti ministerstvu in proti deželni vladi na Kranjskem, ki je prepovedala samoslovenske nadpise v Ljubljani, češ, da se to lahko zgodi, ako občinski svet ljubljanski tako sklene in da ni s tem noben zakon kršen.

in po svojem nagnjenju. Zato je mislil, da govori iz svojega najglobljega prepričanja, ko je odgovoril:

„Res je, kar praviš, tovariš, čisto in golo resnico so govorila tvoja usta. Zato pa mislim, da bi bilo dobro in zdravo, ko bi si bila midva prijatelja. V interesu obeh bi bilo to in prav dobro bi se nama priglo. Le podajva si roko!“

Tujec je spoznal, da je dosegel, kar si je bil želel v svoji hudomušnosti, in je nadaljeval svoje razpravljanje.

„Taki ste ljudje, hinavski in priliznjeni. Kadar ste sami v mehkih naslonjačih in z bujnoprsmimi ljubici na kolenih, pripoznate grehe in jih odpustate tudi drugim grešnikom, toda le tedaj, kadar ste sami in vas nihče ne opazuje. Drugače pa je vaša sodba neusmiljena in natančno po pravilih morale sestavljena. Tako se meni godi v tem oziru: Včasih zdrkne moja noga z ravne ceste in poblatim se ves od vrha do tal. In dostojni ljudje hinavsko zavijejo oči in ogorčeni pravijo: Prav mu je, kaj pa je tak! — Pri sebi pa mislijo: Greh je vendar edina, neskončna lepota — in potem se tudi ravnajo.“

Opiraje se na ta izrek najvišjega sodišča je sklenil občinski svet v svoji seji z dne 5. junija 1894 takole:

„Javni nadpisi po vseh ulicah in trgih ljubljanskih se imajo tako premeniti, da se napravijo vsi brez izjeme v slovenskem jeziku.“

Mestna občina je dala tudi res vsepovsodi napraviti samoslovenske nadpise, ali zdaj se je pritožilo proti temu sklepu izmed 30.000 tedanjih prebivalcev celih 15 Nemcev ne na deželno vlado v Ljubljani, ne na ministerstvo, ne na upravno sodišče, ampak na — kranjski deželni odbor!

In glejte! Ta deželni odbor kranjski, institucija, ki smo ji potegnili že tolikokrat krinko z obraza, ta kranjski deželni odbor je ustregel ugovoru petnajstotice ljubljanskih Nemcev in proti volji 30.000 ljudi razveljavil z odlokom dne 15. avgusta 1894 št. 7419 sklep občinskega sveta, da se imajo napraviti v Ljubljani samo slovenski ulični nadpisi, sklicuje se pri tem zopet na § 84 občinskega reda, ki določuje, da razsoja deželni odbor zoper sklepe občinskega odbora tičeče se samosvojega področja, ne oziroma se pri tem, ali se gre za kake dozdevne nezakonitosti ali za samosvoje področje občine. In c. kr. upravno sodišče je razsodilo, da ima deželni odbor kranjski pravico, razveljavljati sklepe mestne občine.

Že tedaj je igral v tem deželnem odboru svojo klaverno slovensko-nemško vlogo dr. Ivan Tavčar. Zato je na mestu, ako kličemo ob tej priliki v spomin besede, ki mu jih je napisal svoj čas v goriški „Soči“ ljubljanski zdravnik in tedanji občinski svetnik dr. Vinko Gregorič. V „Soči“ z dne 31. dec. 1896 čitamo namreč: „Kako mislijo gg. občinski svetniki ljubljanski o podporah slovenskemu gledališču, nam je dokaz debata o Kalanovem predlogu v deželnem zboru, naj se da slovenskemu gledališču večja podpora nego nemškemu. Iz vsega je razvidno, da se hoče stvar zasukati in pozornost odvračati od madeža, katerega je povzročil glede samoslovenskih uličnih nadpisov v Ljubljani predsednik Narodne Tiskarne in starosta Sokola, gospod dr. Ivan Tavčar.“

Iz vsega tega sledi: da imamo v Ljubljani še danes dvojezične nadpise, je kriv kranjski deželni odbor, zlasti pa njega član dr. Ivan Tavčar. Nemško-slovenska zveza jim je vezala tudi v takih vprašanjih roke in ne samo glede deželnega gledališča v Ljubljani!

Danes pa so razmere take, da imamo lahko preko noči samoslovenske ulične nadpise v Ljubljani, ako hoče tako obč. svet. Sigurni smo, da bo glasoval za dvojezične nadpise v odboru samo le kuriozni grof Barbo, izvedenec o stvareh kjer nima niti najmanjšega pojma, da pa se danes ne bosta mogla več ogrevati za dvojezičnost niti dr. Ivan Tavčar, niti Peter Grasseli, in tudi

Gospod Vršnjani je bil obdarovan z izvenredno dobrim sluhom in bistrim vidom. Zapazil je, da se nekaj črnega premika spredaj po beli cesti. Slutil je, da so ljudje. Zaradi tega se je kmalu opogumil, strah in ponižnost sta zbežala iz njegovega srca in opomogel si je toliko, da je bil zopet gospodar samega sebe. Tista mehkost in udanost sta hipoma izginila iz udov, da mu je bilo, kot bi bil okreval od hude, dolgotrajne bolezni. Tedaj se je razljutil, kako je mogel biti tako strahopeten, tako odritosrčen in slab, in je zamrmral sam pri sebi:

„Pasje seme, jaz ti pokažem!“

„Le še nekoliko potrpljenja, gospod pasjega semena! Nikdar ne misli, da ne vem, kaj si godrnjal. Označil si samega sebe, ko si mislil dati meni ta velezaslužni in zelo spodobni primek. Sicer pa te izpustim z vso dolžno reverenco takoj, ko končam s tem, kar ti mislim povedati... Povem ti le še to, da je ta ravna bela cesta vendar preveč blatna in strma, moja obleka pa preveč nedostojna. Samo poetje in zaljubljeni študentje mislijo, da je cesta res bela in ravna, jaz pa, ki sem jo neprestano tlačil s svojima nevrednima nogama, poznam njene ovinke in njeno blato in vem za njene goljufive lastnosti. Vrhutega sem prišel do

eneklikalca, glavar Detela in poslanec Fran Povše.

Občinski svet ima torej ob danih razmerah najlepšo priliko, storiti tak sklep, kakor ga je storil že pred dvanajstimi leti: v Ljubljano gredo samo slovenski nadpisi, in nič drugače. Deželni odbor nima več ne poguma ne moči, upirati se slovenski stvari.

Tretji kat. shod v Ljubljani.

Ako vpoštevamo velikanski trud, dolgo delo in brezmejno reklamo za III. kat. shod v Ljubljani, moramo odkrito pripoznati, da se je izvršila cela prireditev proti vsemu pričakovanju od klerikalne strani jako klaverno. Mnogo vdeležnikov je prišlo po lastni izjavi samo vsled tega v Ljubljano, ker so imeli cenejše vožnje, na shod pa niso šli; mnogim se je obetalo zopet prosto pot in hrano, a so morali če ne takoj vsaj naknadno vse drago plačati. Zgodilo se je tako, da je mnogo došlih kmetov glasno zabavljalo in so se nekateri celo s prvim vlakom odpeljali domov. Tri dni — kakor je bilo projektirano — ni ostal v Ljubljani razen duhovnikov prav nihče. Vseslovenskega značaja pa shod absolutno ni imel, največja vdeležba je bila iz okolice ljubljanske: teh je bilo do 2500. Koroških Slovencev ni bilo. Dasi so povdarjali na shodu, zlasti dr. Šusteršič, da ni ta shod nikaka prireditev S. L. S., ampak da ima na shodu vsak Slovenec in katoličan prost vstop in prosto besedo, je to nekaj docela neresničnega: naše uredništvo vzlje uljudnemu pozivu ni prejelo niti časnikarske vstopnice. Klerikalci so delali tudi drugje tako: spuščali so v dvorano le svoje. Že s tem je dokazano, da se prireditev, na katero dobe vstop le somišljeniki, ne more imenovati vseslovenska, ampak strogo strankarska: in to je bil imenovani shod po vsej prireditvi, notranji in zunanji. A tudi ta strankarska prireditev ni bila zastoj: v Alojzijevejšču se je vršilo glavno taborovanje. Pri vstopu se je zahtevalo od vsakega po dve kroni. Kdor je prišel na shod, je moral plačati za malo vživanje te vsekakor precej dvomljive radosti svoj obol; najsi meščan ali deželan, ki je prestopil alojzijevejški prag bodisi iz „trdega prepričanja“ bodisi iz radovednosti.

Ob istem času kakor katoliški shod se je vršil v Ljubljani velik protestni shod, ki so ga sklicali liberalci in socialisti skupno. Na vrhu Narodnega Doma je vibrala poleg slovenske trobojnice rdeča zastava — srčna želja dr. Trillerja. Na tem ljudskem shodu, kjer sta govorila tako dr. Tavčar kakor Etbin Kristan, je bilo najmanj toliko vdeležencev kakor na katoliškem shodu. To je resničen fakt. Samo stolov je bilo zasadenih na vrtu Narod. Doma 2500, vsaj toliko jih je še stalo. Ves trud za ta shod in ves sijaj so mu pridobili seve socialisti pod vodstvom Etbina Kristana, ki je imel to pot

veselega spoznanja, da je solnce zato tako neskončno lepo, ker se na njem žgô neskončno lepi grehi celega sveta. Sklenil sem, da ne romam nič več po ravni, beli cesti. Saj je moja vsa zemlja in na razpolago so mi vsi cestni ogli in vsi jarki in vsa gnojišča, da ležem pod milim, sinjim obokom ter poginem, prav kakor vse druge kreature božje, psi, mačke in vrabci. Sicer pa vidim, da prihajajo ljudje, in ne bi te hotel kompromitirati... Poiščem si visoko drevo in splezam nanj svojem solncu naproti Tudi ti prideš enkrat do prav istega cilja, seveda spodobno oblečen in v lakstih čevljih Zatorej: na svidenje!“

Melanholični tujec se je zagrohotal, satansko, zadovoljno in splesočimi koraki je odhitel. Gospoda Vršnjana je pretreslo do mozga in zabele ga je okoli srca. Svinčeno-sivi nebesni svod ga je pritiskal na tla, grozeč, da ga ugonobi in mu polomi vse kosti.

Od tam, kjer se je odevala ravna, bela cesta v vlažni, megleni plašč, se je čul melanholičen, zategel, a nenaroden napev:

„Po ravnih belih cestah
se vleče dolgičas,
ob ravni beli cesti
se bom obesil jaz.“

zlasti srečen trenutek, tako da ga tudi sicer stari liberalci niso mogli dovolj prehvaliti.

Po tem ljudskem shodu je odkorakala velika množica pred Alojzijevešče, kjer je prišlo do velikih demonstracij proti klerikalcem in brezdomno tudi do rabuk, da ni posegla vmes policija, in ko ni ta več zadostovala, še orožništvo z nasajenimi bodali.

Ob istem času kakor v Ljubljani, so se vršili tudi po mnogih krajih drugod na Slovenskem ljudski shodi, katerih namen je bil, pokazati, da nikakor ni III. kat. shod kaka vse-slovenska prireditve. —š.

Martin-Krpanova kobila nastopala je zopet v vsej svoji krasoti nekaj tednov po Ljubljani. To pot je ložirala v hotel Unionu pod imenom The Royal Vio Compagnie vpisana. Nudila je izborne duševne užitke: bojne scene z japonskih manevrov, imenovane „japonsko rusko vojsko“; potem tiste „srce blažeče“ nad vse surove lovske igre, katere prirejajo sadistični degenerirani aristokrati, da si oživljajo za nekaj ur svoje blazirane živce; nadalje je bilo videti nekaj enoličnih bedastih otročarij, katerim vele „humoristični prizori“. Ker je špisarija ganljivim prizorom pristopna, proizvajalo se je tudi par skrajno banalnih „Rührstüekov“ —; krona vsega pa je bil španski ples, sprejet z velikanskim aplavzom — in to v katoliškem „Unionu“. Upamo, da se ta ples v kratkem vpelje tudi na naših plesiščih, vsaj pa v „Unionu“, ker je skrajno decenten, velikega ljudsko-naobraževalnega pomena, in ker špisariji tako močno ugaja, da se ga nikakor ni mogla dovolj nagledati. Sedaj saj vemo, kake kvalitete naj bodo ti umetniški užitki, ki mogo navdušiti naše umetništva željne in žejne ljudi. Sedaj tudi vemo, zakaj propada naše gledališče, zakaj naše umetniške razstave ne vspenjajo itd. itd. Kak kosmat ples v kinematografu, to je za nas, to nas navduši, to nas poživlji! Zadeva pa ima še drugo lice. Ako se pomisli, koliko denarja gre s takimi prireditvami a la Cirkus Buffalo Bill ali the Royal Vio iz dežele, priti se mora do prepričanja, da nam taka podjetja delajo tudi škodo v gmotnem oziru. Naše gledališče je prazno, Unionska dvorana pa vsak večer do zadnjega kotička napolnjena. Naši listi pa delajo reklamo kar za stavo! Najsmejnejše otročarije se jim zde umestne. Da je jeden podjetnik-kapitalist Francoz, drug Rus, oba aristokrata — neverjetno, kaj naj vse pri nas vleče! Zakaj se tudi ne navede, da sta indoevropske pasme, da ljubita nas Slovence prav ekstra, da nas hočeta iz samega človekoljublja osrečiti s svojimi predstavami! Teh stvari naj bo že vendar enkrat konec. Ako že morajo taka podjetja k nam, naj se jim vsaj onemogoči, da naših nepresodnih ljudij vsaj do celega ne izžemo. Ne vemo, kake pristojbine je zahteval mestni magistrat od Buffalo Bila ali Royal Vio — a ni je vsote, ki bi bila dovolj visoka. Nastavijo naj se tako visoke licence, da jih ne zamore — niti računajoči kapitalist, in da odide s svojo „umetnostjo“ tja, kjer ga pogrešajo. Mi Slovenci jih ne rabimo, — za naše potrebe jednake dobrote zadostujejo tudi komedije pod Tivoli, šramel in čvček.

Komaj smo se iznebili političnega Pukla, dobili smo novega literarnega. Ta literarni Pukl čuje na ime dr. Karol Glaserja, in preobrača svoje čudne kozolec že več let po melinah slovenskega Parnasa. Najpreje nas je osrečil z nekim skrupulom, katero je bila „Sl. Matica“ najivna dovolj dati v tisek. Tista napak mrgoleča skrupularija ima ponosni naslov literarne zgodovine slovenske; v istini pa ni drugega kot absolutni dokaz Glaserjeve nezmožnosti tako glede zgodovine, kakor glede kritike. To pa moža ni spametovalo. Sedaj mori slovenski literarni svet zopet s kritikami in prevodi, estetičnimi razpravami, ali boljše rečeno: z Glaserijadami. Mori pa povsod; nikjer nisi varen pred njim; on okupira vse struje. Sedaj čekari po „Dom in Svetu“, sedaj maže zopet po „Slov. Narodu“. Nekaj časa dokazuje O. Zupančiču, da zna jedino dr. Glaser angleški, drugo pot uči zopet Funtka, kaj je poetično in kaj ne. Pričakujemo, da ustanovi dr. Glaser skoro po-

sebno šolo za slovenske poete. Tista šola bo seveda državna. Kot učence bodo pošiljali vse zločince tjakaj, pri katerih se bo glasila sodba: 5 mesecev stroge ječe, poostrene z dr. Glaserjevimi predavanji o poeziji. Maximum bo določen na eno leto — več izvestno nobeden ne zdrži. Tudi mi ne. Zato nas je že tudi potrpežljivost minila, in zato smo napisali te vrstice. To je že vendar impertinenca, da se v Slovincih predrzne vsak šušmar s svojega revnega duha revnimi proizvodi na dan, in da vsak nebodigatreba meni, da sme svoje Puklarijade prodajati slovenski javnosti. Kaj je rekel kak „koneilijant“ Čeh ali Poljak h Glaserjevim literarnim glistam, nam je vseeno. Glaser naj mu jih pošlje, če se poganja za tisto štamtiš-slavo, makari zavite v rožnat papir, nas Slovence pa naj pusti definitivno pri miru, ali pa naj prične pisati molitvenike. Potem bo vsebina saj bogu dopadljiva, zdaj žalibog ni nikomur, razen jedino dr. Glaserju samemu!

Ljudske knjižnice. Akademsko počitniško društvo „Prosveta“ je otvorilo do sedaj deset ljudskih knjižnic. Troje novih je ustanovilo oz. ustanovi še v tem letu in sicer v Veliki Loki pri Trebnjem, v Dragi in Radomljah.

Graščino Radelco na Dolenjskem, last ljubljanskega veleposestnika Karola Kavšeka so kupili trije kmetje za 92.100 kron. Ti trije kmetjski posestniki so župan Jožef Pungaršič, Janez Novak in Frančišek Weiss.

Gospodarstvo.

170 milijonov Zadrugne zveze. Občni zbor Zadrugne zveze je obiskalo lepo število članov; zastopane so bile tudi dalmatinske in istrske zadrugne. Generalno poročilo je podal dunajski revizor Faschingbauer. V „Zvezi“ je bilo v minolem letu 285 zadrug s 65.209 člani (sedaj jih je 321). Skupni promet je znašal okroglo 170 milijonov kron, skupni rezervni zaklad vseh zadrug pa 1 milijon 246.872 kron. Te številke svedočijo, kako razvito je delovanje zadrugništva! Pri skupnem obedu v hotelu „Union“ je dr. Gregorič popisal cilje društva „Union“ ter povabil zadrugnike, naj se pridružijo z delnicami tej velevažni gospodarski ustanovitvi. — Odkrito moramo povedati, da je uspeh prometa Zadrugne zveze nekaj velikanskega.

Izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Oglejte si — **poljedelskih strojev,** slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobni križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

David Seravalli

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodomete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedi, okraske, podobe, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in stropne. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga samotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Razpis službe otroške vrtarice.

Na otroškem vrtcu „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ v Rojanu se razpisuje služba otroške vrtarice.

Plača znaša letnih 600 kron.

Službo bode nastopiti 15. septembra 1906. Brezkolekovane prošnje naj se vpošljejo najdalje do 12. septembra 1906 pod naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 25. avgusta 1906.

Veliko presenečenje!

Nikdar več v življenju take prilike! 500 komadov samo gld. 1.95.

1 krasno pozlač. 36 ur idoča preciz. anker-ura z verižico, s 3 letnim jamstvom, 1 mod. svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 jantarev smodkovnik, 1 eleg. broša (novost), 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manš. gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double-zlato s patent. zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalj. predmeti, velika veselost za mlade in stare, 1 nikeln. tintnik, 20 važnih dopis. predmetov in še 400 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1.95. Pošilja po povzetju, ali če se denar prej vpošlje, A. GELB, Krakov, poštni predal 40/b.

Pri odjemi 2 garnitur se priloži 1 angl. britev zastonj.

Zidanje rakev

(grobno) na novem centralnem pokopališču izvrši po najnižji ceni

stavitelj novega pokopališča

po oblastveno odobrenih določilih za zgradbo pokopališča.

Natančneje se poizve 12—10

v tehnični pisarni g. Ferd. Trumlerja mestnega stavitelja v Ljubljani, Pred Škofijo št. 3.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.

Edino pravi je

Thierryjev balzam

le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodecu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5. — franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3.60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 33

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pism zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicin. drogerijah.

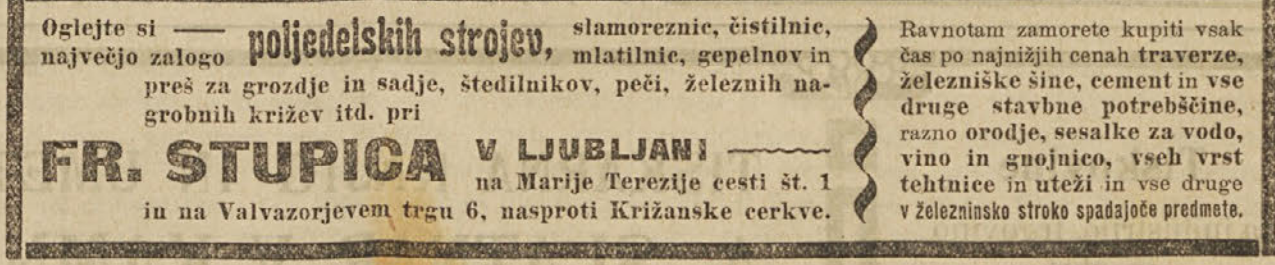
Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

Rimska cesta 2. Hilšerjeve ulice 5.

WARBINEK-OVI

12—11 pianini so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi naposodo. Uglasevanja in poprave se izvršujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

Proda se hiša

v sredini najlepšega trga v Savinski dolini
jako primerna za vsakega obrtnika in trgovca,
kakor tudi zelo rodovitno posestvo (hmelj) z
dobrimi gospodarskimi poslopi pod ugodnimi
pogoji. Na hiši vknjižen hranilnični dolg se
lahko kot tak prevzame.

Natančnejša pojasnila daje Ivana Turnšek,
Celje, Brunngrasse 6.

Z malo glavnic

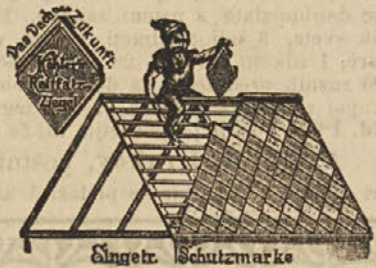
si je prav lahko zagoto-
viti dober obstanek z
ureditvijo manipulacije
z žganjem v malem ob-
segu, eventuelno z malim žgalnim kotlom v svrhu desti-
lacije žganja in specialitet likerjev. Navodila in namenu
primeren pouk brezplačen. — Dopisi naj se pošiljajo pod
„Lukrativ št. 127“ na anonimo ekspedicijo Ed. Braun,
Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9.

6dlikovana

v Parizu s častnim
križcem, diplomu in
zlati medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

➔ Streha prihodnosti! ➔

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! ➔ **Lepa!**

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

Optični zavod J. Ph. Goldstein

Ljubljana, Pot trančo 1

Priporoča svojo veliko zalogo vsako-
vrstnih očal, lovskih in potnih daljno-
gledov, kakor tudi vseh optičnih pred-
metov. ♦ Zaloga fotografskih aparatov.

Vsa v to stroko spadajoča popravila
točno in ceno. 6—6

PFAFF

šivalni stroji

so najboljši

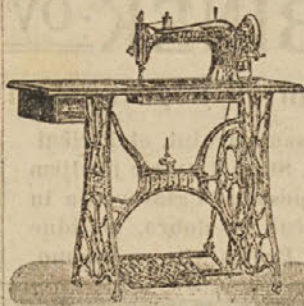
za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vežejo.
Neprekosljivi za cbrne namene,
šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana ♦ Kočevje

Mestni trg 9. v gradu.
52—10

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
ekspozitna trdka!

H. Suttner urar **Ljubljana**

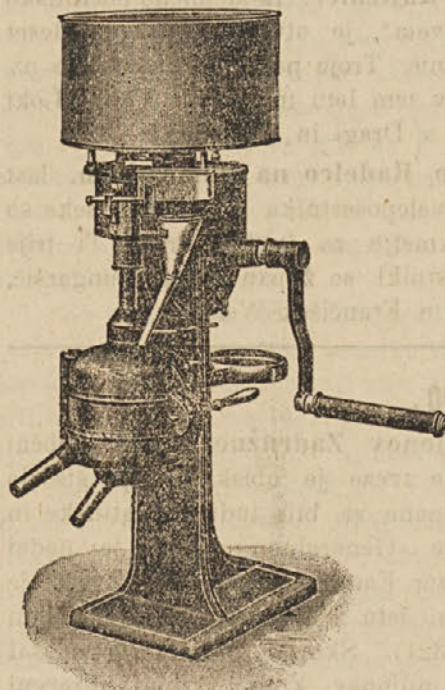
priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v ve-
liki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro.
je to, da ga razpošiljam po celem
svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se
pošlje zastoj in poštne prosto. 26-10

Iščemo zastopnikov

na vseh sposobnih tržiščih za prodajo naših prvovrstnih strojev
za posnemanje mleka

originalnih Meys-posnemalnikov

Prosto viseč, na kroglastih ležiščih tekoč izločilni bobnič,
igraje lahek tek, kolesovje je popolnoma pokrito, olja se porabi
zelo malo, posnemanje je najnatančnejše, trpežnost največja. —
Spričevala o 12- in večletni uporabi.

Edini izdelovatelji:

6—1

Jos. Meys & Co., Hennef/Sieg (Nemčija).

Oglasijo naj se le taki kupec, ki bodo kupili stroje
za lasten gotov račun.

Tri goldinarje

velja poštni zabojček
brutto 5 kilo (okoli

50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)**
lepo sortiranega
z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim
breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan
Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskretno proti 90 v. v avstr. poštah
znankah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296
Lindenstrasse. 50.

BIBE

Brezalkoholna pijača iz-
vrstnega okusa
iz sadnega soka.

Nareja jo **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani.

En del tega soka, pomešanega s petimi deli vode, da za mlade in stare, za zdrave
in bolne prijetno, žejo gasečo, redilno in za prebavne organe zdravo pijačo.

1 steklenica 1 krono. ~~~~ Naročila se izvršujejo točno po povzetju.

Tiskovine

za industrijo, trgovino
in obrt
od navadnega trgov-
skega zavitka do ob-
širnega cenika.
Tisk umetniških raz-
glednic.
Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VEC-
BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI
NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s pri-
logo „Kamničan“ in
„Slov. Gospodinja“ ter
„Oglasnika“.
Trgovina s papirjem
in pisalnimi potreb-
ščinami.
Knjigoveznica.